

A nosa memoria de 1936 (1)

ANTÓN TOVAR

AS ENCOSTAS DO FURRIOLO E A VOLTA DOS NOVE

Cando en 1980 se editou na colección de poesía «Ventobranco» de Edicións Xerais de Galicia o libro de Antón Tovar *Calados esconxuros*, o autor, antes do proceso de produción, quixo retirar algúns poemas; uns porque non lle gustaban moito e outros porque o “seu contido aínda ten que esperar. Cando eu falte con estes calados esconxuros fai o que queiras”. El mesmo dez anos máis tarde incluíu tres destes poemas adiados en *Berros en voz baixa* (1990), publicado por Edicións Sotelo Blanco.

Cando, grazas a Lei da memoria histórica, o nosa sociedade está descubrindo a ruína de valores que supuxo calar e agochar as feridas ocasionadas polo crimes da guerra civil, pode ser útil recordar, despois de oitenta anos, os valores perdidos e deixarnos revitalizar polos potentes versos dun poeta ferido pero non derrotado.

ANOS 1936-1940

Aqueles asasinados rubidos ás camionetas
que fungaban polas encostas do Furriolo;
a lúa detida, esganada na gorxa inocente
do meniño filósofo que pousaba preguntas como brasas
ou estrelas alcendidas abrindo a noite pecha
que os maiores formais afogaban cun estate quieto;
a voz do misioneiro no cadafalso dos charlatáns
con aforcados corpos de cera en éxtase
anunciando visionario falso a salvación da ialma;
a ialma que eu non vin, que ninguén viu,
soio na radiografía das hostias sagras da comunión
se podía albisca-lo seu saíbo de estafa e de freganzo;
e na saba de cine –toleradas– os peitiños,
as curvas dos peitazos que anunciaban
as cancións inmediatas presentidas do pecado;
e o misioneiro do taboado –cadafalso
que nos limpaba os dentes co dentífrico
de pasta xesuítica infalíbel, infalíbel
como o Papa Santo que andaba en taboleiro
sobre as moitedumes largacías da cristiandade pura.
E estoiraba unha bala de cazata
na tempa quente acugulada de pensamento
e de orgullo proletario
de obreiro descoñecido sementado de súpeto
nos fondos caboucos da terra, da miña terra.

E na saba de cine americano non aparecía nunca
o obreiro aquil que elí quedara derrubado
comungando cos labios ensanguentados
a hostia vermella dunha nicha do monte.
Tempo da adolescencia encalatrada
roubada nas palabras mentireiras

de ignorantes apóstolos da morte.
E meu pai e miña nai axudaron de ignorantes cómplices
a ista comedia que o frade predicaba
rubido ó taboleiro da condena
no que estaban escritos a maotenta
os nomes distes homes tan anónimos
que agora son pra min os verdadeiros santos.
Que noxo e que tristeza sen vingar!

As encostas do *Furriolo* que lembra Antón Tovar no seu poema teñen no Val de Miñor topónimos que comparten a mesma desgraza, desde a *Volta dos Nove* ata *Pego Negro*.

A mellor vinganza que queda á sociedade herdeira é recuperar a memoria que esperta este poema, este “Calado Esconxuro” esquecido longos anos entre os papeis arquivados dun vello editor.

Antón Tovar. Ilustración de Manuel Prego (1980)